

**התעללות חיילים
בפלסטינים בחברון,
3.12.02**

בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים

בצלם

התעללות חיילים בפלסטינים בחברון 3.12.02

דצמבר 2002

כתיבה:

יעל שטיין

ריכוז מידע:

מאיה גיונסטון

עבודת שטח:

מוסא אבו השאש

בשער:

וואיל אבו רומיילה בפתח המספרה

הוא מתכוון לגוּזו את שעריו שכן הוא הפר את העוצר. הוא גזר חתיכת שיער, החזיק אותה בידיו, קירב אותה לפיו של א-רגיבי והורה לו לפתוח את פיו. משזה סירב, הוא השאיר את השיערות על השפתיים שלו וחזר לתוך המספרה.

החייל ערך חיפוש בארון שבתוך המספרה. הוא פתח בקבוק שמפו, הריח אותו, ניגש לוואיל אבו רומיילה ודרש ממנו לפתוח את פיו. אבו רומיילה סירב והחייל הושיב אותו על אחד הכיסאות וניסה לפתוח את פיו בכוח. אז קרא החייל למפקד להיכנס והיכה את אבו רומיילה עם דלי מתכת בפניו. אבו רומיילה נפל על הרצפה כשאפו זב דם והוא צועק מכאבים. החייל בעט בו בבטן ודרש ממנו לשתוק, תוך שהוא מאיים עליו שיירה בראשו. המפקד גרר את אבו רומיילה קרוב לדלת הכניסה, בדיק לו את הדופק ואמר לחייל: "אמרתי לך לא להרביץ לו ככה". המפקד דרש ממוחמד א-רגיבי להתזי מים על פניו של אבו רומיילה וכיסה אותו במעילים.

במהלך כל אותו זמן, המשיכו החיילים שיצאו מהמספרה להכות את שלושת הפלסטינים שהוצאו ממנה. קבוצת ילדים פלסטינים החלה ליידות אבנים על החיילים ואחד החיילים דרש מבילאל א-רגיבי להורות לילדים לחדול. משזה לא עזר, לקח החייל את א-רגיבי לאמצע הרחוב, נעמד מאחוריו, הניח את הרובה על כתפו והחל לירות לעבר מידי האבנים.

כשיידו האבנים נמשך, העמידו החיילים את שלושת הפלסטינים באמצע הרחוב, במרחק של כמטר אחד מהשני, הניחו את כלי הנשק על כתפיהם וירו כלפי מעלה זמן ממושך. אחת האבנים כמעט פגעה בשאהר אל-עגילוני וכשהוא ניסה לזוז על-מנת לא להיפגע, בעט בו החייל בכוח.

לאחר כשעה עזבו החיילים את המקום בריצה, כשתעודות הזהות של החמישה עדיין ברשותם. וואיל אבו רומיילה נלקח לביתו של אחד השכנים ולאחר מכן פונה לבית החולים לקבלת טיפול רפואי. למחרת בבוקר התקשר אדם לוואיל אבו רומיילה והודיע לו שמצא את תעודות הזהות של החמישה זרוקות על הכביש ליד קרית ארבע.

להלן עדויות של ארבעה מהפלסטינים בהם התעללו החיילים.

ביום שלישי, 3.12.02, יומיים לפני עיד אל-פיטר, בסביבות השעה 18:00, נכנסו ארבעה חיילים לרחוב ג'בל ג'והאר באזור H2 בחברון. במספרה הנמצאת ברחוב היו אותה שעה באסם מסוודה, בן 24, בעל המספרה, וואיל אבו רומיילה, בן 19, ספר, ושלושה לקוחות: מוחמד גיבריל א-רגיבי, בן 22, בילאל מוחמד דאוד א-רגיבי, בן 21 ושאהר שריף אל-עגילוני, בן 20. מעדויות שגבה בצלם בנוגע לאירועים שהתרחשו לאחר מכן, עולים הדברים הבאים:

באסם מסוודה וואיל אבו רומיילה סגרו את דלת הברזל של המספרה לאחר ששמעו אנשים ברחוב קוראים שחיילים מגיעים. כעבור כמה שניות דפקו חיילים בחוזקה על הדלת. משהיא לא נפתחה, דרשו החיילים משני פלסטינים שעברו ברחוב, בילאל אבו קוידר ונוואף אל-עגילוני, לקרוא לאנשים הנמצאים במספרה לפתוח את הדלת ואף אימו לירות לתוכה. לאחר כעשרים דקות, פתח באסם מסוודה את הדלת.

חייל אחד נכנס למספרה בצעדי ריקוד ומיד אחריו נכנסו שלושה חיילים נוספים. החיילים דרשו מחמשת הפלסטינים להוריד את מעיליהם ולמסור את תעודות הזהות שלהם. הם ערכו עליהם חיפוש, במהלכו היכו אותם באגרופים בבטן. לאחר מכן דרשו החיילים מהחמישה לשבת על הספה.

אחד החיילים שאל מי בעל המספרה ובאסם מסוודה ענה שהוא הבעלים. החייל הורה לו לשבת על אחד הכיסאות. שניים מהחיילים הורו לשאהר אל-עגילוני לצאת איתם החוצה והיכו אותו. החייל החל לגוּזו את שעריו של באסם מסוודה במכונת תספורת. מסוודה שאל אותו למעשיו אולם החייל סטר לו ודרש ממנו לשתוק. הוא הצמיד את המכונה לשעריו בכוח והתעלם מבקשותיו של מסוודה לחדול ממעשיו. בזמן שהחייל סיפר את באסם מסוודה, הורו החיילים לבילאל א-רגיבי לצאת לרחוב, ערכו עליו חיפוש והיכו גם אותו.

כשהחייל סיים לגוּזו את שעריו של באסם מסוודה הוא הורה לו לצאת החוצה. לאחר מכן, דרש החייל מוואיל אבו רומיילה לשבת על הכיסא וגזו גם את שעריו שלו. המכונה נגעה בקרקפתו וכשאבו רומיילה ביקש מהחייל לספר אותו בעדינות הוא סטר לו. לאחר שסיים, יצא החייל מהמספרה כשבידיו מספריים. הוא ניגש לבילאל א-רגיבי והודיע לו

עדותו של וואיל מחמוד מוחמד אבו רומיילה. בן 19. רווק. ספר

אני עובד במספרת אל-וופאא שנמצאת ברחוב ג'בל ג'והאר במרחק של כ-500 מטרים ממערת המכפלה. האזור הזה נתון בעוצר רצוף מאז יום שישי, 15.11.02.

ביום שלישי, 3.12.02, יומיים לפני החג, בשעות הערב, הייתי במספרה יחד עם הבעלים באסם מסוודה, בן 24, ועוד שלושה צעירים שהגיעו כדי להסתפר: מוחמד ג'יבריל א-רג'בי, בן 22, בילאל מוחמד דאוד א-רג'בי, בן 20, ושאהר שריף אל-עג'לוני, בן 20. הדלת הייתה פתוחה חלקית. בסביבות השעה 18:00, אחד הצעירים אמר שהצבא הגיע לרחוב. יצאתי עם באסם מיד כדי לבדוק מה קורה והבחנתי, למרות החושך, בארבעה חיילים הולכים ברגל לכיוון המספרה. חזרנו מיד פנימה וסגרנו את דלת הברזל.

כעבור כמה שניות שמעתי דפיקות חזקות בדלת. לא פתחנו את הדלת והדפיקות נמשכו כעשרים דקות. במהלך הדקות האלה שמעתי את קולו של שכנו, בילאל אבו קווידר, בן 30, בעל המכולת הסמוכה, מבקש מאתנו לפתוח את הדלת ואומר שאם לא נפתח, החיילים יירו עלינו. שמעתי גם את אחד החיילים מאיים בעברית שהוא יירה אם לא נפתח את הדלת. באסם פתח את הדלת וארבעה חיילים נכנסו לתוך המספרה. אחד מהם הניף את הרובה שלו למעלה והתחיל לרקוד ולשיר. שלושת הלקוחות שהתחבאו קודם מאחורי ארון יצאו החוצה.

החיילים הורו לנו להוריד את המעילים ולמסור להם את תעודות הזהות שלנו. הם ערכו עלינו חיפוש שבמהלכו בעטו בנו ונתנו לנו אגרופים בבטן. אחר כך הם דרשו שנשב על הספה. החיילים שאלו מי בעל המספרה ובאסם אמר שזה הוא.

אחד החיילים דרש מבאסם לשבת על הכיסא עליו יושבים הלקוחות שמסתפרים. שני חיילים אחרים הורו לשאהר אל-עג'לוני לצאת החוצה. הם היכו אותו על השוקיים ודרשו ממנו לפסק את הרגליים. הדלתות של המספרה היו פתוחות ולכן יכולתי לראות מה קורה בחוץ. באסם ישב על הכיסא והחייל לקח מכוונת גילוח מספר חמש וקירב אותה לראשו. באסם תפס את היד של החייל והחייל

סטר לו. החייל התחיל לספר את באסם בצורה מצחיקה. באסם ביקש ממנו להשתמש במכוונה עם מספר גדול יותר, שמשפרת פחות קצר, אבל החייל הורה לו לשתוק. כשבאסם ראה את עצמו במראה הוא ביקש מהחייל לעזוב את השיער שלו ואמר לו שהוא יסתפר בעצמו, אבל החייל התעלם מהבקשה.

בזמן שהחייל סיפר אותנו, החיילים האחרים דרשו מבילאל לצאת החוצה ולעמוד ליד שאהר. בחוץ, אנשים זרקו אבנים. כשהחייל סיים לספר את באסם, הוא דרש ממנו לצאת החוצה ולעמוד מוחץ לדלת המספרה. אחר כך החייל דרש ממני לשבת על הכיסא. הוא התחיל לספר אותי. המכוונה נגעה בקרקפת והכאיבה לי. ביקשתי מהחייל לספר אותי בעדינות כי זה מכאיב לי והוא נתן לי סטירה. כשהחייל סיים לספר אותי, הוא לקח זוג מספרים ויצא החוצה. הוא ניגש לבילאל, גזר לו כמה שערות, החזיק אותן קרוב לפה שלו והורה לו לפתוח את הפה. בילאל סירב לפתוח את הפה והחייל שם לו את השערות על השפתיים.

אחר כך החיילים דרשו ממני לצאת מהמספרה. כשיצאתי החוצה, המפקד הורה לי להיכנס חזרה. החייל שסיפר אותנו נכנס גם הוא למספרה. הוא טפח על החזה שלו ואמר בערבית שעכשיו הוא יגיד לנו מי הוא. הוא דיבר מהר ולא הצלחתי לקלוט את שמו. אחר כך הוא פתח את אחד הארונות. הוא הוציא ממנו שמפו ואחרי שהריח אותו, הושיב אותי על הכיסא ודרש ממני לפתוח את הפה. הוא חזר על הדרישה כמה פעמים וניסה לפתוח לי את הפה בכוח, אבל סירבתי. החייל ביקש מהמפקד לבוא, לקח דלי ממתכת והיכה אותי על האף. נפלתי על הרצפה כשאפי זב דם והתחלתי לצעוק בקול רם. כאב לי מאוד. כשנפלתי על הרצפה, החייל בעט בי בבטן ודרש ממני לשתוק. הוא איים שיירה לי בראש. באותם רגעים, המפקד נכנס פנימה. הוא משך אותי לכיוון הדלת ושם את היד על הצוואר שלי. הוא בדק אם יש לי דופק. שמעתי אותו מדבר עם החייל שהיכה אותי בערבית. הוא אמר לו: "אמרתי לך לא להרביץ לו ככה". המפקד דרש ממוחמד שהיה בתוך המספרה להביא מים ולהתיר אותם על הפנים שלי. מוחמד ציית. המפקד כיסה אותי במעילים שלנו. הרמתי את המעילים וראיתי את החיילים עומדים בדלת המספרה, מניחים את רוביהם על כתפיהם של באסם, שאהר ובילאל ויורים.

1. כל העדייות נגבו על-ידי מוסא אבו השהה בתאריכים 23.12.02 – 26.12.02.

הארון שמשמש כמחיצה בין המספרה לבין חדר השיירות. אני פתחתי את הדלת.

חייל נמוך, בעל מבנה גוף מלא ועור בהיר, נכנס פנימה. הוא התחיל לרקוד. שלושה חיילים אחרים נכנסו אחריו. כשארבעת החיילים היו בפנים, שלושת הלקוחות יצאו מאחורי הארון. החיילים דרשו מאתנו להוריד את המעילים שלנו ולעמוד בפנינו המספרה. הם ערכו עלינו חיפוש ובמהלכו נתנו לנו אגרופים בטון. אחר כך הם דרשו מאיתנו לשבת על הספה. החייל הנמוך שאל מי בעל המספרה ואמרתי לו שזה אני.

שני חיילים דרשו מאחד הלקוחות, שאהר שריף אל-עגילוני, בן 20, לצאת החוצה ולעמוד ליד דלת המספרה. הם יצאו איתו. אחד מהם היכה את שאהר, פיסק לו את הרגליים וערך עליו חיפוש קפדני. שמעתי את שאהר צועק.

אחד החיילים שנשארו בפנים דרש ממני לשבת על הכיסא ולא אמר לי למה. כשישבת, הוא לקח את מכונית הגילוח, מספר חמש. הבנתי שהוא הולך לספר לי את השיער. המכונה הזאת מקצצת את כל השיער. קיוויתי שהיא לא תעבוד. כשהחייל הניח את המכונה על שער, תפסתי את היד שלו ושאלתי אותו מה הוא עושה. הוא נתן לי סטירה על הפנים ודרש בערבית שאשתוק. החייל הצמיד את המכונה לשיערי בכוח. זה כאב. החייל גזז את השיער בקווים אקראיים, כך ששערי נראה מצחיק. ביקשתי ממנו להחליף את המכונה והצעתי שאני אמשך את התספורת, אבל הוא התעלם ממני.

בזמן שהחייל גזז לי את השערות, החיילים לקחו לקוח אחר, בילאל דאוד מעדי א-רג'בי, בן 22, החוצה. הם ערכו עליו חיפוש והיכו גם אותו. גם הוא צעק.

החייל סיפר אותי במשך כחמש דקות ואז הורה לי לקום מהכיסא. הוא קרא לוואיל ודרש ממנו לשבת על הכיסא. החייל התחיל לספר לוואיל את השיער באותה מכונית ושמעתי את וואיל נאנח מכאב. כשוואיל ביקש מהחייל לספר אותו בעדינות, הוא נתן לו סטירה על הפנים. החייל אמר לי לצאת החוצה. כשיצאתי, ראיתי את בילאל ושאהר עומדים ליד הדלת. שלושת החיילים שעמדו בחוץ היכו אותם. שאהר בכה. החיילים העמידו אותי, את בילאל ואת שאהר באמצע הרחוב במרחק של כמטר אחד מהשני, בזמן שאבנים נזרקו על החיילים מהבתים שמול המספרה ולידה. החיילים עמדו מאחורינו, שמו את הרובים שלהם על כתפיהם וירו כלפי מעלה. הרעש החזק של הירי הכאיב לאוזני. הירי נמשך יותר מחצי שעה כשאנחנו עומדים ופנינו מופנות לעבר מעלה הרחוב. באיזשהו שלב, נראה שאחת האבנים שנזרקו עומדת לפגוע בשאהר. שאהר זז הצידה והחייל בעט בו בכוח.

אישה שעברה במקום עמדה ליד הדלת וראתה מה מתרחש. היא התחילה לצעוק והחייל סגר את דלת הברזל ויצא. לפני שהחייל סגר את הדלת, ראיתי מכונית של TIPH [הנוכחות הבינלאומית הזמנית בחברון] מגיעה למקום. הנהג ירד ואחד החיילים שהיה במקום אמר לו לחזור למכונית כי פלסטינים זורקים אבנים על המספרה. הנהג חזר למכונית, שעמדה בכביש מול המספרה. הספקתי גם לראות את האישה מדברת עם הנוסעים במכונית.

החיילים היו במספרה בערך שעה. כשהם עזבו, השכנים התקהלו ליד המספרה ולקחו אותי לבית של אחד מהם כדי לנסות לטפל בי. אחר כך הלכנו לבית החולים על שם מוחמד עלי אל-מוחטב, שנמצא במרחק של כ-500 מטרים מהמספרה. הרופאים בדקו אותי ונתנו לי את הטיפול הנחוץ ומרשם לתרופה.

החייל שסיפר אותנו היה נמוך, בעל מבנה גוף מלא ובהיר עור. המפקד היה גבוה, רזה, בעל צבע עור שחום ושפם קצר. החייל השלישי היה נמוך, הרכיב משקפיים, בעל מבנה גוף מלא וצבע עור בהיר. החייל הרביעי היה נמוך, פניו היו רזות וצבע עורו שחום. כולם נראו כבני עשרים פלוס.

עדותו של באסם יאסר ח'לף מסוודה. בן 24. נשוי ואב לילד. ספר

אני גר בג'בל גיוהר, באזור H2 בחברון. אני עובד כספר מזה חמש שנים ואני הבעלים של מספרת אל-וופא, שנמצאת בקצה רחוב ג'בל גיוהר, כ-500 מטרים מדרום למערת המכפלה. וואיל אבו רומיילה עובד איתי במספרה. האזור שבו נמצאת המספרה נתון בעוצר מאז יום שישי, 15.11.02, היום שבו הייתה הפעולה הצבאית נגד הצבא הישראלי בחברון. האזרחים מצליחים לפעמים להסתובב ובעלי החנויות מצליחים לפתוח את החנויות שלהם אבל כשהחיילים או אנשי משמר הגבול נמצאים באזור כולם סוגרים את בתי העסק שלהם.

ביום ה-28 של חודש הרמדאן [3.12.02] בערב, הייתי במספרה יחד עם העובד שלי, וואיל, ועוד שלושה לקוחות שבאו להסתפר. בסביבות השעה 15:18, שמעתי אנשים ברחוב קוראים: "צבא, צבא" ומיד יצאתי לבדוק את העניין. הבחנתי בשלושה חיילים. הם היו במרחק של כשלושה מטרים בלבד מהמספרה. וואיל ואני נכנסנו מיד פנימה וסגרנו את דלת הברזל. תוך שניות שמענו דפיקות חזקות וצעקות מחוץ למספרה. ידעתי שאלה החיילים. הם המשיכו לדפוק במשך כעשרים דקות. שמעתי גם את קולו של שכני, בילאל אבו קווידר וקולו של אדם אחר, נוואף אל-עגילוני. שניהם ביקשו מאתנו לפתוח את הדלת. הם אמרו לנו שלא נפחד. שלושת הלקוחות התחבאו מאחורי

במהלך הזמן שהייתי בחוץ, החייל, "הספר", יצא מהמספרה כשבידו מספריים. הוא ניגש לביאלל וגזז לו קווצת שערות. הוא החזיק חלק מהשערות קרוב לפה של ביאלל ודרש ממנו לפתוח את הפה. ביאלל סירב והחייל הניח את השערות על הפה של ביאלל.

כעבור כמה דקות, שתי נשים מבוגרות הגיעו מכיוון המסגד, הכיוון ההפוך לזה שאליו ירו החיילים. ביאלל ואני ביקשנו מהן להיכנס למספרה כדי לעזור לבחור שבפנים. בזמן שעמדנו ברחוב, שמעתי את צעקותי של וואיל וחשבתה שהחייל שבפנים מכה אותן.

באותו רגע, מכונית של ארגון TIPH הגיעה למקום והחייל סגר את דלת המספרה שבתוכה היו וואיל ומוחמד ג'בריל א-רג'בי, הלקוח בן ה-23. ארבעת החיילים התאספו יחד מחוץ למספרה. כשאחד מנציגי TIPH ירד מהמכונית, אחד החיילים ניגש אליו ונזף בו: "מה אתה משוגע? אתה יוצא כשאננים נזרקות ברחוב". האיש עמד ליד דלת המכונית ואז ראיתי את החיילים רצים ברחוב כשתעודות הזהות שלנו בידיהם.

כשהחיילים עזבו את המספרה, מספר גדול של אזרחים התקהלו מולה. הם לקחו את וואיל לאחד הבתים וניסו לטפל בו. אני סגרתי את הדלת ואחר כך שלושת הלקוחות, וואיל ואני ניגשנו לבית החולים על שם מוחמד עלי אל-מוחתסב, שם וואיל קיבל טיפול רפואי. ירד לו דם מהאף. וואיל אמר לי שהחייל היכה אותנו בדלי ממתכת על האף כשהוא סיפר לו את השיעור. לאחר קבלת הטיפול שוחררנו. וואיל ואני ניגשנו לספר, ח'מיס אל-עג'לוני, ידיד שלי, שהמספרה שלו נמצאת במרחק של כמאה מטרים מהמספרה שלי. הוא סידר לנו את התספורת. אחר כך ליוויתי את וואיל לביתו. הגעתי הביתה בסביבות השעה 21:00. למחרת בבוקר, וואיל התקשר אליי ואמר לי שאזרח שהיה בדרכו לתפילת הבוקר מצא את תעודות הזהות שלנו זרוקות על הכביש ליד קריית ארבע והביא אותן אליו.

המפקד היה גבוה ורזה, צבע עורו שחום, עם שפם. חייל אחר היה נמוך, בעל מבנה גוף בינוני והרכיב משקפיים. כולם נראו כבני עשרים ולבשו מדים וקסדות.

עדותו של ביאלל מערי דאווד א-רנ'בי. בן 21. רווק. פועל

אני גר בג'בל ג'והר, באזור H2 בחברון, כ-700 קילומטר מדרום למערת המכפלה. אני עובד במפעל אבן באזור התעשייה של חברון. יומיים לפני עיד אל-פיטר [3.12.02], הלכתי למספרת אל-וופאא כדי להסתפר לכבוד החג. הגעתי בסביבות 17:30 בערב. דלת המספרה הייתה פתוחה רק

חלקית בגלל העוצר. כשהגעתי היו כשבעה אנשים במספרה, בהם באסם מסוודה, הספר, העובד שלו וואיל אבו רומיילה, שאהר אל-עג'לוני ובן דודי, מוחמד א-רג'בי.

בסביבות 18:00 התיישבתי על כיסא התספורת. באסם סיפר אותי ופתאום שמעתי מישהו אומר: "צבא, צבא". באסם עזב אותי ויצא החוצה כדי לראות מה קורה. הוא חזר וסגר את דלת הברזל. שמעתי דפיקות חזקות על דלת הברזל ואת החיילים קוראים לנו לפתוח את הדלת. שמעתי גם את קולו של ביאלל אבו קווידר אותו אני מכיר, מתחנן שנתח את הדלת. הדפיקות והקריאות נמשכו יותר מעשר דקות. שאהר, מוחמד ואני התחבאנו מאחורי ארון לבן בקצה המספרה. באסם שאל אם לפתוח את הדלת. אמרנו לו לפתוח כי שמענו עוד אזרח פלסטיני קורא לנו לפתוח את הדלת.

באסם פתח את הדלת וחייל נמוך, קצת שמן ובעל צבע עור בהיר נכנס. הוא רקד ושמעתי אותו אומר בעברית "יופי, יופי". אנחנו יצאנו ממחבואנו. שלושה חיילים אחרים נכנסו מיד אחריו. הם לקחו את תעודות הזהות שלנו והורו לנו להוריד את המעילים. החיילים ערכו עלינו חיפוש והיכו אותנו באגרופים. הם הורו לנו לשבת על הספה שמאחורי כיסא הספר. החיילים לקחו את שאהר החוצה. שמעתי אותו צועק וחשבתה שהם מכים אותו. אחד החיילים שאל אותנו מי בעל המספרה. באסם אמר שזה הוא ואז החייל הורה לו לשבת על כיסא הספר. החייל לקח מכונית גילוח. באסם אמר לחייל להשתמש במסרק אחר למכונית ותפס את ידו. החייל נתן לו סטירה ואמר לו לשתוק.

חמש או עשר דקות אחר כך החיילים נכנסו והוציאו אותי מהמספרה. אחד מהם בעט בי בגב עם הברך שלו. ביקשתי ממנו שלא ירביץ לי כי אני חולה (ב-1999 נפלטתי מהקומה השישית בבניין בטבריה). החייל התעלם מדבריי והמשיך להכות אותי. באותם רגעים, ילדים באזור יידו אבנים על החיילים והאבנים החלו ליפול קרוב יותר לחיילים. החייל אמר לי להגיד לילדים שזרקו אבנים להפסיק. אמרתי להם אבל זה לא עזר. החייל לקח אותי לאמצע הרחוב והניח את הרובה שלו על הכתף שלי. הוא התחיל לירות לעבר מידי האבנים. האוזניים והראש שלי כאבו.

החייל ירה במשך זמן מה ואז הוביל אותי לשולי הרחוב. ראיתי את באסם עומד ברחוב. חייל יצא מהמספרה עם מספריים בידו. הוא ניגש אלי ואמר שהוא הולך לגזוז לי את השיער. שאלתי למה הוא אמר שבגלל שהפרנו את העוצר. הוא התחיל לגזוז לי את השיער. הוא החזיק ביד קווצת שערות ואמר לי לפתוח את הפה. סירבתי והוא חזר ודרש שאפתח את הפה. כשלא עשיתי זאת הוא שם את השערות על השפתיים שלי, לקח אותי לאמצע הרחוב וחזר לתוך המספרה.

15-20 דקות ואז שמעתי מבחוץ את קולותיהם של בילאל אבו קווידר ואבו שאדי (נוואף אל-עגילוני) שאני מכיר. שניהם ביקשו שנפתח ואמרנו שלא נפתח. באסם שאל אותנו אם לפתוח ואמרנו שכן. כשבאסם פתח את הדלת יצאנו מאחורי הארון. אחד החיילים נכנס פנימה כשהוא מחייך, מניע את גופו ואמר בעברית: "יופי, יופי". שלושה חיילים אחרים נכנסו אחריו ודרשו מאתנו את תעודות הזהות. הם דרשו מאיתנו להוריד את המעילים והתחילו לערוך עלינו חיפוש. במהלך החיפוש הם היכו אותנו. אני קיבלתי מכה בבטן.

אחרי החיפוש החיילים הורו לנו לשבת על הספה. ישבתי והתחלתי לדקלם פסוקים מהקוראן כדי שישמרו עלינו מפני מה שעלול לקרות לנו. אחד החיילים שאל מי בעל המספרה. חיילים אחרים דרשו משאהר לקום ולצאת החוצה. כשבאסם אמר לחייל שהוא בעל המספרה, החייל דרש ממנו לשבת על הכיסא שעליו מסתפרים. שמעתי את שאהר צועק ושמעתי גם דפיקות מבעד לדלת הסגורה. חשבתי שהחיילים מכים את שאהר מאחורי הדלת.

החייל לקח מכונת גילוח חשמלית והניח אותה על ראשו של באסם. באסם שאל אותו מה הוא עומד לעשות והחייל הורה לו לשתוק. שמעתי את באסם מציע לחייל להחליף את המסרק של המכונה, אך החייל דרש ממנו לשתוק ונתן לו סטירה.

החייל התחיל לגזוז לבאסם את השיער, כך ששיערו נראה מצחיק. בזמן שהחייל גזז את השיער של באסם, החיילים הוציאו את בילאל החוצה ושמעתי אותו צועק ואומר לחיילים שהוא חולה. לאחר שהחייל סיים לגזוז לבאסם את השיער, החיילים הוציאו אותו מהמספרה. אז החייל שסיפר את באסם דרש מוואיל לשבת על הכיסא והחל לגזוז גם לו את השיער באותה מכונה. נראה היה שהחייל מכאיב לוואיל ושמעתי את וואיל אומר לו: "בעדינות, בעדינות". החייל נתן לו סטירה. כשהחייל סיים לגזוז את השיער של וואיל בצורה מצחיקה, הוא לקח מספרים ויצא החוצה. כעבור כשתי דקות הוא חזר פנימה.

וואיל ואני נשארנו בתוך המספרה יחד עם החייל, שנכנס ויצא כל הזמן. במהלך הזמן שהיינו שם שמעתי ירי שלפעמים היה רצוף ולפעמים מקוטע. לא יכולתי לראות מי יורה. החיילים הורו לוואיל לצאת החוצה ואחרי כמה שניות הוא חזר. אחר כך החייל התחיל להתגרות בנו. הוא טפח על החזה שלו ואמר: "עכשיו אני אגיד מה שמי". הוא החל לערוך חיפוש בארון. הוא הוציא שמפו, פתח אותו והריח אותו. הוא ניגש לוואיל ודרש ממנו לפתוח את הפה, אבל וואיל סירב. החייל דרש ממנו לפתוח את הפה כמה פעמים. הוא הושיב את וואיל על הכיסא וניסה לפתוח לו את הפה באצבעות, אבל לא הצליח. פתאום ראיתי את

באסם, שאהר ואני היינו ברחוב. שלושה חיילים עמדו מאחורינו ויר. החייל שוב שם את הרובה שלו על הכתף שלי. יכולתי לשמוע את צעקותיו של וואיל מתוך המספרה. פתאום ראיתי שתי נשים עומדות לידנו. ביקשתי מהן להיכנס למספרה לעזור לבחור שהיה שם. אחת מהן היססה אבל בסוף ניגשה למספרה. מכונית של TIPH הגיעה למקום. אחד מהנוסעים יצא החוצה אבל שמעתי את אחד החיילים אומר לו לחזור למכונית כי זורקים אבנים. החייל דיבר אנגלית.

ראיתי שהמפקד נכנס לחנות לזמן מה ואחר כך הוא והחייל יצאו החוצה שוב וסגרו את הדלת. הנשים דיברו עם אנשי TIPH ואז אחד החיילים ירה שוב וארבעתם החלו לרוץ במורד הרחוב.

אחר כך לקחנו את וואיל לבית של אחד השכנים. האף שלו היה נפוח והייתה לו תספורת מצחיקה. הלכתי איתו לבית החולים ואז וואיל, באסם ואני הלכנו למספרה של ח'מיס אל-עגילוני כדי שיתקן את התספורת של באסם ווואיל.

למחרת חזרתי למספרה. באסם סיפר אותי ווואיל החזיר לי את תעודת הזהות שלי. הוא אמר שמישהו מצא את התעודות שלנו זרוקות ברחוב.

עדותו של מוחמד ג'בריל ג'מיל א-רג'בי בן 22, רווק, פועל

אני גר ליד בית הספר על שם טארק בן זיאד, שנמצא במרחק של כ-500 מטרים ממערת המכפלה. אני עובד במפעל של אבי לליטוש אבן, שנמצא באזור התעשייה של חברון.

ביום שלישי, 3.12.02, יומיים לפני עיד אל-פיטר, הלכתי למספרת אל-וופאא שנמצאת באזור גיבל ג'והר, כדי להסתפר. הגעתי לשם בסביבות השעה 17:00 וחיכיתי לתורי. במספרה היו כמה לקוחות ושניים מהם ישבו על שני כיסאות והסתפרו. בזמן שהמתנתי, כמה לקוחות עזבו את המספרה ונשארתי עם באסם מסוודה, בעל המספרה, וואיל אבו רומיילה שעובד אצל באסם, בילאל א-רג'בי ושאהר אל-עגילוני.

זמן קצר לאחר השעה 18:00 שמעתי אנשים ברחוב צועקים: "צבא, צבא". באסם ווואיל יצאו החוצה כדי לבדוק מה קורה ונכנסו מיד חזרה. הם סגרו את דלת הברזל ואני ושני הלקוחות האחרים התחבאנו מאחורי ארון קטן שמאחוריו ישנו חדר שירותים. שמעתי דפיקות חזקות ורצופות בדלת הברזל של המספרה ואת קריאותיהם של החיילים בערבית: "לפתוח, לפתוח". הדפיקות נמשכו

לאחר מכן, ניגשנו לבית החולים על שם מוחמד עלי אל-מוחתסב, שנמצא במרחק של כ-500 מטרים מהמספרה. שם וואיל קיבל טיפול רפואי וחזרתי יחד עם וואיל, באסם והאחרים. כעבור יותר משעה חזרתי הביתה, זה היה בסביבות 20:00. למחרת חזרתי למספרה וקיבלתי את תעודת הזהות שלי בחזרה. נודע לי שמישהו מצא את התעודות זרוקות על ערמת עפר.

וואיל נופל על הרצפה. וואיל התחיל לצעוק והחייל דרש ממנו לשתוק. וואיל המשיך לצעוק ואז חייל אחר נכנס פנימה. כנראה שהחייל הזה הוא המפקד. הוא גרר את וואיל לכניסת המספרה ואמר לי להתיז מים על הפנים של וואיל כי ירד לו הרבה דם. המפקד יצא וראיתי מספר גדול של אזרחים נכנסים למספרה. חלק מהם הרימו את וואיל והעבירו אותו לבית השכנים.

גם תיקים אלה ייסגרו ללא נקיטת צעדים. בנוסף, בכמה מקרים פנה בצלם לדובר צה"ל לאחר שחיילים עיכבו פלסטינים במחסומים ללא סיבה במשך שעות ארוכות או החרימו מהם את מפתחות הרכב, כאמצעי ענישה, בניגוד להוראות הצבא. צה"ל פעל אמנם לשיחורם, אולם נמנע מלנקוט צעדים כלשהם נגד החיילים או להבהיר להם כי מעשים אלה הם אסורים.

גם השימוש בפלסטינים כבמגינים אנושיים רווח בשטחים. למרות צו מפורש של בג"צ שאסר שימוש כלשהו בפלסטינים כדי לבצע משימות צבאיות, כולל במסגרת "נוהל שכ"ן", ממשיכים חיילי צה"ל להפעיל נוהל זה ולהשתמש באזרחים חפים מפשע כדי להגן על עצמם.³ צה"ל מתעלם מהפרות אלה ומעדיף להתמקד בחקירה של מקרים שאירעו לפני למעלה משנה וחצי, לגביהם ברור שלא ניתן יהיה לאתר את החיילים. גם בנושא המגינים האנושיים, בחר צה"ל לנקוט צעדים נגד חיילים רק במקרים חמורים במיוחד.⁴

מדיניות זו מעבירה לחיילים מסר לפיו הצבא יתעלם מהפרת חוק, כל עוד אין מדובר בהפרה חמורה מדי וכל עוד לא נחשפה ההפרה בתקשורת. מסר כפול זה אינו מציב גבולות ברורים לחיילים, שיתקשו לקבוע אילו מקרים ייחשבו ל"נסבלים" בעיני הצבא ובאילו מקרים הם יועמדו לדין. ואמנם, מדוע השפלת אדם במחסום, כולל עיכובו יום שלם ללא סיבה, היא לגיטימית ואילו גזיזת שערותיו אינה כזו? מדוע מתן הוראה לאזרח להצטרף לחיילים בחיפוש בבית של אדם חמוש תיחשב למקובלת ואילו שימוש בו כמגן אנושי מפני מידי אבנים אינו כזה?

בנוסף, נראה כי צה"ל נמנע כמעט לחלוטין מטיפול מבני בגורמים למעשי האלימות - כמו שחיקתם של החיילים, לחץ נפשי רב או הצורך להתמודד עם מותם של חבריהם - בניסיון לצמצם אותם. אחד החיילים שהיה מעורב בהתעללות חמורה בפלסטינים ביולי 2001 והועמד לדין, העניק ראיון נרחב למוסף "שבעה ימים" של העיתון ידיעות אחרונות.⁵ בראיון סיפר החייל כי חברו הטוב נהרג וזמן קצר לאחר מכן נהרג גם מ"פ היחידה, אליו היה קשור במיוחד. בניסיון להסביר את מעשיו אמר החייל:

במשך למעלה משעה התעללו ארבעת החיילים באזרחים הפלסטינים. הם היכו אותם, גזזו את שערותיהם והשתמשו בהם כבמגינים אנושיים בעוד שהם יורים על מידי אבנים. אין, ולא יכולה להיות, כל הצדקה למעשים אלה המנוגדים לא רק להוראות החוק הבינלאומי ולכללי מוסר בסיסיים אלא גם לפקודות צה"ל.

מקרה זה הוא אחד ממקרי ההתעללות החמורים יותר שאירעו בשטחים במהלך אינתיפאדת אל-אקצא. ניסיון העבר מלמד כי במקרים קיצוניים שנחשפו בתקשורת מטפל צה"ל בחומרה, פותח בחקירת מצ"ח ונוקט צעדים נגד החיילים המעורבים.

הטיפול היעיל-לכאורה במקרים החמורים מאפשר לצה"ל להצטייר, לפחות בעיני עצמו, כ"צבא מוסרי". כך, למשל, בעקבות הגשת כתב אישום נגד חיילים בגין מקרי התעללות חמורים בשני נערים, אחד מהם לוקה בשכלו, אמר גורם בפרקליטות הצבאית: "אנחנו צבא מוסרי, ואם יש מקרים חריגים, חיילים עומדים לדין. עם כל הקושי בכך והפיגועים, יש חוק וסדר".²

אולם, קשה להתרשם מתגובה זו של הצבא למקרים הקשים כשבוחנים את הדרך בה מטפל צה"ל במקרי ההתעללות וההשפלה השגרתיים, הקיצוניים פחות. המקרה המתואר בדו"ח זה הוא רק קצה קצהו של המתרחש היום בשטחים ומהווה תוצאה ישירה של מציאות זו. מקרים של השפלות במחסומים, מכות ו"ענישה" של אזרחים שהפרו עוצר הפכו מזמן למעשים יומיומיים שצה"ל בוחר להתעלם מהם.

בצלם פנה לפרקליטות הצבאית בדרישה לפתוח בחקירה בנוגע למקרים בהם חיילים היכו פלסטינים. מתוך שלושים פניות מאז תחילת האינתיפאדה הנוכחית, רק במקרה אחד, שהיה חמור במיוחד, הועמד חיילים לדין והורשעו. בשלושה מקרים נסגרה חקירת מצ"ח מבלי שנקטו צעדים כלשהם נגד החיילים. 13 מקרים עדיין בחקירת מצ"ח ו-13 נמצאים בטיפול הפרקליטות הצבאית. מקרים אלה כוללים כאלה שאירעו לפני למעלה משנה וחצי, דבר המקשה במידה ניכרת על איתור החיילים המעורבים וסביר כי

2. איתן רבין, "כתב אישום: חיילים התעללו בנער פלסטיני מפג"ר", מעריב, 19.7.02.

3. בנושא זה ר' בצלם, מגן אנושי - שימוש באזרחים פלסטינים כמגינים אנושיים בניגוד לצו בג"צ, נובמבר 2002.

4. ר' "חיילים הורשעו בשימוש בפלשתינאים כמגן חי", הארץ, 6.11.02.

5. לפרטי המקרה ר' בצלם, לאור יום - התעללות בפלסטינים על-ידי חיילי צה"ל, יולי 2001.

של זעם רב שבסופו של דבר נפרק בארוע נשוא כתב האישום.⁶ החיילים קיבלו עונשים קלים והפרקליטות הצבאית הגישה ערעור על קולת העונש. מעבר לכך, נמנע הצבא מפעולות נוספות - לא נערכו שיחות ביחידה, לא הוגשה עזרה לחיילים ולא נעשה כל ניסיון לטפל בגורמים שהביאו לאותו אירוע. כצפוי, ימים ספורים לאחר האירוע הגיעו לבצלם עדויות נוספות על התעללות של חיילי אותה יחידה בפלסטינים ולגבי חלק מהמקרים עדיין מתנהלות חקירות מצ"ח.⁹

צה"ל מודע היטב למצבם זה של החיילים והתעלמותו מכך מטילה עליו אחריות ישירה למעשי האלימות. הצבא מעדיף לטפל במקרים החמורים לאחר התרחשותם, במקום לנסות למנוע מראש את הפגיעה באזרחים. הטלת האשמה על החיילים בלבד, בטענה שמדובר ב"מקרים חריגים", מאפשרת את המשך אוירת האלימות וכמוה כהפקרת גופם וכבודם של האזרחים הפלסטינים.

על צה"ל מוטלת החובה להבהיר לחיילים כי כל מעשה של השפלה או אלימות הוא אסור, תהיה חומרתו אשר תהיה, וכי כל חייל שיחרוג מאיסור זה יועמד לדין. כדי לצמצם מקרים אלה, מוטלת על הצבא החובה גם לטפל בגורמים למעשי האלימות. כל עוד נמנע הצבא מפעולות אלה, הטענה הרשמית כי צה"ל מגנה פגיעה בחפים מפשע ופועל למניעתה אינה יכולה להיחשב ליותר ממש שפתיים.

הייתי שבר כלי, קרוע לגמרי. זאת הייתה הדרגה הכי גבוהה של זעם שבן-אדם יכול להרגיש. הגעתי לסף עצבים הכי קצר שאפשר. אני לא מנסה לתרץ, אין תירוץ ואין חס וחלילה הצדקה, אבל היינו שקועים עמוק, ואף אחד לא נתן לנו עזרה. ביקשנו להיפגש עם מפקדים, אף אחד לא הגיע, לא דיבר. אפילו אחרי שכבר ישבנו במעצר, כשיתר החיילים בפלוגה ביקשו לשוחח עם המג"ד והמח"ט, דחו אותם, אמרו שאין על מה לדבר.⁶

במשפט שהתנהל בנוגע למקרה זה, העיד בשלב הטיעונים לעונש מטעם אחד החיילים סרן ג'ורג' שלום, שהיה מ"פ בשמשון עד כחודש לפני האירוע, וניסה להסביר את התנהגות החיילים. לדבריו:

היה חייל שהיה חבר טוב של... [החייל המעורב באירוע] שנהרג. אני מניח שהאירועים האלה השפיעו על הנאשם וגם על היחידה... מבחינה פיזית, החיילים מותשים, גם בגלל מאמץ גופני, גם בגלל חוסר שינה. מבחינה נפשית, אין ספק שה"בילוי" בעמדות שמירה שעות ארוכות ואינטרקציה בלתי פוסקת עם האוכלוסיה הפלסטינית משפיעים על החיילים ועל הקצינים בצורה מאוד קשה.⁷

בית המשפט התחשב בטענות אלה בבואו לגזור את דינו של החייל וקבע כי "כל הגורמים הללו יחדיו גרמו להצטברות

6. רון לשם, "כך איבדתי צלם אנושי", מוסף שבעה ימים, ידיעות אחרונות, 1.3.02.
7. תיק מס' דר 260/01ב, התובע הצבאי הראשי נ. פלוגי, ראיות לעונש.
8. תיק מס' דר 260/01ב, התובע הצבאי הראשי נ. פלוגי, גזר דין מיום 17.1.02.
9. ר' למשל דוד רגב ויהודית יחזקאלי, "שמשון מכים שנית?", ידיעות אחרונות, 23.8.01.

תגובת דובר צה"ל

לישראל	הגנה	צבא
צה"ל	דובר	חטיבת
ציבור	קשרי	תחום
01000		ד.צ.
03-6080340/1		טלפון :
03-6080343		פקס :
2045	-	מד
2002	בדצמבר	29
התשס"ג	בטבת	כ"ד

לכבוד
עו"ד יעל שטיין
בצלם

הנדון : פנייתך לדובר צה"ל

שלום , להלן התייחסותנו לפנייתך מתאריך 26/12/02 בנוגע למקרה התעללות חיילים בפלסטינים
בחברון ב- 3/12/02 :

על בסיס הפרטים שנמסרו ועל רקע הזמן הקצר שהיה לבחינת האירוע , לא אותר המקרה שהובא
בפנינו .

אנו קוראים לתחקירני "בצלם" לשוחח עם גורמי צה"ל הרלוונטיים על מנת לסייע באיתור
החיילים המדוברים , כך שניתן יהיה לתחקר את המקרה .

בברכה ,

סרן
סיוע

לוי,
מדור

אנריאטה
ראש

תגובת דובר צה"ל (2)

לישראל	הגנה	צבא
צה"ל	דובר	חטיבת
ציבור	קשרי	תחום
01000		ד.צ.
03-6080340/1		טלפון:
03-6080343		פקס:
2071	-	זכ
2002	בדצמבר	31
התשס"ג	בטבת	כ"ו

לכבוד
עו"ד יעל שטיין
בצלם

הנדון: פנייתך לדובר צה"ל

בחמשך לשלט זכ 2069

שלום,

בעקבות קבלת התלונה על התעללות חיילי צה"ל בפלסטינים במספרה בחברון בתאריך 3/12/02, החליט ממלא מקום פרקליט מרכז להורות על פתיחה בחקירת מצ"ח ובירור נסיבות המקרה.

בברכה,

סרן
סיוע

לוי,
מדור

אנריאטה
ראש